

Кедендік бақылаудың жүргізілуін қамтамасыз ететін шаралар

Сабақтың мақсаты: Кедендік бақылаудың жүргізілуін қамтамасыз ететін шараларды қолдануды түсіндіру, оларды жүзеге асыру механизмдерін игеруге дағдыландыру.

Кедендік бақылауды жүргізу кезінде кедендік бақылау объектілеріне қарай кеден органдары осы Кодекске сәйкес кедендік бақылаудың жүргізілуін қамтамасыз ететін мынадай шараларды қолдануға құқылы:

- 1) ауызша сауалнама жүргізу;
- 2) кедендік бақылауды жүргізу үшін қажетті құжаттарды және (немесе) мәліметтерді сұрату, талап ету және алу;
- 3) кедендік сараптаманың жүргізілуін тағайындау, тауарлардың сынамаларын және (немесе) үлгілерін іріктеп алу;
- 4) тауарларды, құжаттарды, көлік құралдарын, үй-жайларды және басқа да орындарды сәйкестендіруді жүзеге асыру;
- 5) кеден органдарының кедендік бақылаудың техникалық құралдарын, өзге де техникалық құралдарын, су және әуе кемелерін пайдалану;
- 6) кедендік алып жүруді қолдану;
- 7) тауарларды тасымалдау маршрутын белгілеу;
- 8) кедендік бақылаудағы тауарларды, олармен жасалатын кедендік операцияларды есепке алуды жүргізу;
- 9) маманды тарту;
- 10) басқа мемлекеттік органдардың мамандары мен сарапшыларын тарту;
- 11) тауарлар мен көлік құралдарына қатысты жүк және өзге операциялардың жасалуын талап ету;
- 12) кедендік байқауды жүзеге асыру;
- 13) тауарларды есепке алу жүйесінің болуын және тауарларды есепке алудың жүргізілуін тексеру;
- 14) тауарлардың арнайы маркалармен таңбалануын, оларда сәйкестендіру белгілерінің болуын тексеру;
- 15) электрондық кедендік алып жүруді қолдану.

Кедендік бақылаудың жүргізілуін қамтамасыз ететін шаралар дербес немесе кедендік бақылау нысандарының қолданылуын қамтамасыз ету үшін қолданылады.

Кедендік бақылаудың жүргізілуін қамтамасыз ететін шаралар – осы тарауға сәйкес, ал кедендік сараптаманың жүргізілуін тағайындау осы Кодекстің [54-тарауына](#) сәйкес қолданылады.

Ауызша сауалнама

Кедендік бақылауды жүргізу үшін маңызы бар мәліметтерді алу мақсатында кеден органдарының лауазымды адамдары жеке тұлғалармен, олардың өкілдерімен, сондай-ақ ұйымдардың өкілдері болып табылатын адамдармен, сауалнама нәтижелерін ресімдеместен, ауызша сауалнама жүргізуге құқылы.

Кеден органдарының кедендік бақылауды жүргізу үшін қажетті құжаттарды және (немесе) мәліметтерді сұратуы, талап етуі және алуы

1. Кеден органдары кедендік бақылау жүргізу кезінде декларанттан, тасымалдаушыдан, кеден ісі саласындағы қызметті жүзеге асыратын тұлғалардан және өзге тұлғалардан кедендік бақылауды жүргізу үшін қажетті құжаттарды және (немесе) мәліметтерді сұратуға, ал осы Кодексте белгіленген жағдайларда – талап етуге, сондай-ақ сұрау салынатын (талап етілген) құжаттарды және (немесе) мәліметтерді ұсыну үшін жеткілікті болуға тиіс оларды ұсыну мерзімін белгілеуге құқылы.

2. Сұрау салынатын (талап етілген) құжаттардың және (немесе) мәліметтердің тізбесін кеден органы мәміле (операция) шарттарын, тауар сипаттамаларын, оның мақсатын, сондай-ақ өзге де мән-жайларды ескеріп, тексерілетін құжаттарды және (немесе) мәліметтерді негізге ала отырып айқындайды.

3. Кеден органы құжаттарды және (немесе) мәліметтерді ұсыну туралы сұрау салуда (талапта) белгілеген мұндай құжаттарды және (немесе) мәліметтерді ұсыну мерзімі сұрау салу (талап), жіберілген тұлғаның уәжделген өтінішінің негізінде, оның ішінде жоғалған құжаттарды қалпына келтіру үшін ұзартылуы мүмкін. Құжаттарды және (немесе) мәліметтерді ұсынудың ұзартылатын мерзімі сұрау салу жіберілген тұлғаның өтініші негізінде айқындалады, бірақ ол құжаттарды және (немесе) мәліметтерді ұсынудың кеден органы белгілеген мерзімі өткен күннен бастап екі айдан аспауға тиіс.

4. Кедендік бақылауды кедендік, өзге құжаттарды және (немесе) мәліметтерді тексеру нысанында жүргізген кезде, кеден органы құжаттарды және (немесе) мәліметтерді осы бапқа сәйкес сұрататын осы Кодекстің [411-бабында](#) көзделген жағдайларды қоспағанда, осы Кодекстің [410-бабына](#) сәйкес құжаттарды және (немесе) мәліметтерді сұратады.

5. Егер Еуразиялық экономикалық одақтың және (немесе) Қазақстан Республикасының кеден заңнамасында құжаттардың түпнұсқаларын міндетті түрде ұсыну белгіленбесе, кеден органдары сұратқан құжаттардың түпнұсқалары немесе көшірмелері, оның ішінде электрондық құжаттардың қағаз көшірмелері ұсынылады.

Ұсынылған құжаттардың көшірмелерін оларды ұсынған тұлға куәландыруға тиіс.

Кеден органдары ұсынылған құжаттардың көшірмелерінің олардың түпнұсқаларымен сәйкестігіне тексеруге құқылы.

Егер ұсынылған құжаттар қазақ немесе орыс тілінен басқа өзге тілде жасалған жағдайда, оларды ұсынған тұлғалар кеден органы лауазымды адамының талап етуі бойынша көрсетілген құжаттардың аудармасын қамтамасыз етуге міндетті.

6. Декларант, тасымалдаушы, кеден ісі саласындағы қызметті жүзеге асыратын тұлғалар және өзге тұлғалар кеден органдарына кедендік бақылауды жүргізу үшін қажетті құжаттарды және (немесе) мәліметтерді ауызша, жазбаша және (немесе) электрондық нысандарда ұсынуға міндетті.

7. Кеден органдары Қазақстан Республикасының және Еуразиялық экономикалық одаққа мүше басқа мемлекеттердің мемлекеттік органдарынан, сондай-ақ Қазақстан Республикасының және Еуразиялық экономикалық одаққа мүше басқа мемлекеттердің өзге де ұйымдарынан кедендік бақылауды жүргізу үшін қажетті құжаттарды және (немесе) мәліметтерді Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес сұратуға және алуға құқылы.

8. Кедендік бақылауды жүргізу үшін кеден органдары Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес банктерден және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардан жүзеге асырылатын мәмілелер бойынша ақша операциялары туралы құжаттарды және (немесе) мәліметтерді алуға құқылы.

Тауарларды, құжаттарды, көлік құралдарын, сондай-ақ үй-жайларды және басқа орындарды сәйкестендіру

1. Кедендік бақылаудағы тауарларды және оларға құжаттарды, көлік құралдарының жүкжайларын (бөлекжайларын), кедендік бақылауға жататын тауарлар орналасқан немесе орналасуы мүмкін үй-жайларды, ыдыстарды және өзге орындарды кеден органдары сәйкестендіру құралдарын қолдану арқылы, сондай-ақ тауарлардың сынамаларын және (немесе) үлгілерін іріктеп алу, тауарларды егжей-тегжейлі сипаттау, сызбаларды жасау, ауқымды бейнелерді, фотосуреттерді, безендіруді жасау, тауарға ілеспе құжаттаманы және өзге құжаттаманы пайдалану арқылы, сондай-ақ өзге де тәсілдермен сәйкестендіруі мүмкін.

2. Сәйкестендіру құралдарына пломбалар, мөрлер, цифрлық, әріптік және өзге де таңбалау, сәйкестендіру белгілері, мөртаңбалар, сейфті-пакеттер және тауарлардың сәйкестендірілуін қамтамасыз ететін өзге де құралдар жатады.

Кеден органдары пайдаланатын сәйкестендіру құралдарын қолдану тәртібін және дайындау бойынша оларға қойылатын талаптарды уәкілетті орган бекітеді.

3. Кеден органдары пайдаланатын сәйкестендіру тәсілдерін қолдану тәртібін, оның ішінде осы Кодекстің [247](#), [260](#), [272](#), [286](#) және [295-баптарында](#) көзделген сәйкестендіру тәсілдерін қолдану тәртібін уәкілетті орган айқындайды.

4. Кеден органдары Еуразиялық экономикалық одаққа мүше болып табылмайтын мемлекеттердің кеден органдары, сондай-ақ тауарларды

жөнелтушілер немесе тасымалдаушылар қолданатын пломбаларды, мөрлерді немесе өзге де сәйкестендіру құралдарын сәйкестендіру құралдары ретінде тануы мүмкін.

Кеден органдары Еуразиялық экономикалық одаққа мүше болып табылмайтын мемлекеттердің кеден органдары, тауарларды жөнелтушілер және (немесе) тасымалдаушылар қолданатын пломбаларды, мөрлерді немесе өзге де сәйкестендіру құралдарын тану тәртібін уәкілетті орган айқындайды.

5. Тауарлардың жойылуының, қайтарымсыз жоғалуының немесе елеулі түрде бүлінуінің нақты қатері болған жағдайларды қоспағанда, сәйкестендіру құралдары кеден органдары арқылы немесе олардың рұқсатымен ғана өзгертілуі, алып тасталуы, жойылуы немесе ауыстырылуы мүмкін. Көрсетілген жағдайларда кеден органына сәйкестендіру құралдарының өзгертілгені, алып тасталғаны, жойылғаны немесе ауыстырылғаны туралы дереу хабарланады және аталған қауіптің бар екендігіне дәлелдемелер ұсынылады.

Кеден органының сәйкестендіру құралдарын өзгертуі, алып тастауы, жоюы немесе ауыстыруы нысанын Комиссия айқындайтын сәйкестендіру құралдарын өзгерту, алып тастау, жою немесе ауыстыру туралы актіні жасау арқылы не кеден органына ұсынылған көліктік (тасымалдау), коммерциялық немесе кедендік құжаттарда сәйкестендіру құралдарының өзгеруі, алып тасталуы, жойылуы немесе ауыстырылуы туралы белгілер қоюмен ресімделеді.

Кеден органдарының кедендік бақылаудың техникалық құралдарын, өзге де техникалық құралдарын, су және әуе кемелерін пайдалануы

1. Кеден органдары кедендік бақылауды жүргізу кезінде кедендік бақылаудың техникалық құралдарын (жабдық, аспаптар, өлшеу құралдары, құрылғылар және керек-жарақтар) және өзге де техникалық құралдарды пайдалануы мүмкін.

Кедендік бақылаудың техникалық құралдарының тізбесі мен оларды қолдану тәртібін уәкілетті орган бекітеді.

2. Кедендік бақылаудың техникалық құралдары адамның, өмірі мен денсаулығына, жануарлар мен өсімдіктерге қауіпсіз болуға тиіс және адамдарға, тауарларға және көлік құралдарына зиян келтірмеуге тиіс.

3. Комиссия кеден органдары пайдаланатын кедендік бақылаудың жекелеген техникалық құралдарына қойылатын үлгілік техникалық талаптар бойынша ұсынымдарды қабылдауға құқылы.

4. Кедендік бақылаудың техникалық құралдарын кеден органдары Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес кеден органдары жүзеге асыратын мемлекеттік бақылаудың (қадағалаудың) өзге түрлерін жүргізу кезінде пайдалануы мүмкін.

5. Еуразиялық экономикалық одақтың кедендік шекарасы арқылы өткізілетін тауарларға қатысты кедендік бақылау кеден органдарының су және әуе кемелері пайдаланыла отырып жүргізілуі мүмкін.

Кедендік бақылауды жүргізу мақсатында кеден органдарының су және әуе кемелерін пайдалану тәртібін уәкілетті орган айқындайды.

Кедендік алып жүру

1 Кеден органдары кедендік бақылаудағы тауарлардың Еуразиялық экономикалық одақтың кедендік аумағы арқылы тасымалдануын қамтамасыз ету мақсатында кедендік алып жүруді қолданады.

2. Кедендік алып жүру кедендік бақылаудағы тауарларды тасымалдайтын көлік құралдарын немесе кедендік бақылаудағы көлік құралдарын алып жүруді білдіреді.

3. Кедендік алып жүруді кеден органдарының лауазымды адамдары жүзеге асырады.

4. Кеден органдары кедендік алып жүруді:

1) кедендік транзиттің кедендік рәсіміне сәйкес тауарлар мынадай жағдайларда:

осы Кодекстің [226-бабына](#) сәйкес кедендік әкелу баждарын, салықтарды, арнайы, демпинге қарсы, өтемақы баждарын төлеу бойынша міндеттің орындалуын қамтамасыз ету ұсынылмаған не мұндай міндеттің орындалуын қамтамасыз ету осы Кодекстің [226-бабына](#) сәйкес айқындалған мөлшерден кем мөлшерде ұсынылған;

тасымалдаушы, егер әкімшілік жауаптылыққа тарту туралы заңды күшіне енген қаулылардың кемінде біреуі орындалмаса, көрсетілген қаулыларда белгілі болған, кедендік транзиттің кедендік рәсіміне сәйкес тауарларды тасымалдау кезінде міндеттерді бірнеше рет орындамаған;

тасымалдаушы осы Кодекстің [233-бабына](#) сәйкес кедендік әкелу баждарын, салықтарды, арнайы, демпинге қарсы, өтемақы баждарын төлеу бойынша міндетті белгіленген мерзімде орындамаған;

Еуразиялық экономикалық одақтың құқығын құрайтын халықаралық шарттарды және актілерді және (немесе) Қазақстан Республикасының заңнамасын сақтамау белгілері анықталған кездегі өзге де жағдайларда тасымалданған кезде;

2) осы Кодекске сәйкес кедендік бақылаудағы шетелдік тауарлардың Еуразиялық экономикалық одақтың кедендік аумағы арқылы кедендік транзиттің кедендік рәсімімен орналастырылмай тасымалдануы мүмкін болғанда осындай тауарларды тасымалдау кезінде қолдануға құқылы.

5. Егер бірінші немесе үшінші үлгідегі куәлігі бар уәкілетті экономикалық оператор кедендік транзиттің кедендік рәсімімен орналастырылатын тауарлардың декларанты болса, осы баптың 4-тармағының 1) тармақшасы бесінші абзацының ережелері қолданылмайды.

6. Кеден органы кедендік алып жүруді қолдану туралы шешім қабылдаған жағдайда, кеден органы тасымалдаушыға мұндай шешімнің қабылданғаны туралы хабарлайды және мұндай шешім қабылданған кезден бастап жиырма төрт сағаттан кешіктірмей кедендік алып жүруді ұйымдастырады.

7. Қазақстан Республикасының аумағы арқылы ғана көлік құралдарын кедендік алып жүру кезінде кедендік алып жүруді ұйымдастыру тәртібін уәкілетті орган айқындайды.

8. Еуразиялық экономикалық одаққа мүше екі және одан көп мемлекеттің аумақтары арқылы көлік құралдарын кедендік алып жүру кезінде кедендік алып жүруді ұйымдастыру тәртібі Еуразиялық экономикалық одақ шеңберіндегі халықаралық шартта айқындалады.

9. Осы баптың 4-тармағы 1) тармақшасының үшінші абзацын қолданудың мақсаты үшін кедендік транзиттің кедендік рәсіміне сәйкес тауарларды тасымалдау кезіндегі тасымалдаушының міндеттерін орындамағаны үшін әкімшілік жауаптылыққа тарту және оларды орындау жөнінде заңды күшіне енген қаулылар туралы ақпарат алмасу Еуразиялық экономикалық одақ шеңберіндегі халықаралық шартқа сәйкес жүзеге асырылады.

Тауарларды тасымалдау маршруты

1. Тауарларды тасымалдау маршрутын кеден органдары Еуразиялық экономикалық одақтың кедендік аумағы арқылы кедендік бақылаудағы тауарларды тасымалдауға бақылауды қамтамасыз ету мақсатында белгілейді.

2. Тауарларды тасымалдау маршруты кедендік транзиттің кедендік рәсімімен орналастырылған тауарларға қатысты не осы Кодекске сәйкес кедендік бақылаудағы тауарлар Еуразиялық экономикалық одақтың кедендік аумағы арқылы кедендік транзиттің кедендік рәсімімен орналастырылмай тасымалдануы мүмкін болатын осындай тауарларға қатысты белгіленеді.

3. Тауарларды тасымалдау маршруты шетелдік тауарларды Қазақстан Республикасының және (немесе) Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттердің ішкі су жолдарына кірмей, Қазақстан Республикасының және (немесе) Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттердің теңіз порттары арасында су кемелерімен, оның ішінде аралас жүзу (өзен-теңіз) кемелерімен тасымалдауды қоспағанда, тауарларды автомобиль және су көлігімен тасымалдау кезінде белгіленеді.

4. Кедендік транзиттің кедендік рәсімімен орналастырылған тауарларға қатысты белгіленген тауарларды тасымалдау маршрутын жөнелтуші кеден органы көліктік (тасымалдау) құжаттарда көрсетілген мәліметтерді негізге ала отырып белгілейді.

5. Тасымалдаушының кедендік транзиттің кедендік рәсімімен орналастырылған тауарларға қатысты белгіленген тауарларды тасымалдау маршрутын өзгертуіне жөнелтуші кеден органының не оның жүру жолындағы кез келген кеден органының рұқсатымен жол беріледі, ол тасымалдаушының назарына электрондық немесе жазбаша нысанда жеткізіледі.

6. Тауарларды тасымалдау маршруты Қазақстан Республикасының аумағы арқылы тасымалданатын тауарларға қатысты белгіленген жағдайда, кеден органдары көлік құралдарының орын ауыстыруына және тауарларды тасымалдаудың белгіленген маршрутын сақтауға қашықтықтан бақылауды

қамтамасыз ететін ақпараттық жүйелерді және кедендік бақылаудың техникалық құралдарын пайдалануы мүмкін.

7. Кедендік транзиттің кедендік рәсімімен орналастырылған тауарларға қатысты белгіленген тауарларды тасымалдау маршрутын белгілеуге, өзгертуге және сақтауға байланысты кедендік операцияларды жасау тәртібін Комиссия айқындайды.

Кедендік бақылаудағы тауарларға қатысты тасымалдау маршрутын белгілеуге және сақтауға байланысты кедендік операцияларды жасау тәртібін осы Кодекске сәйкес осындай тауарлар кедендік транзиттің кедендік рәсімімен орналастырылмай Еуразиялық экономикалық одақтың кедендік аумағы арқылы тасымалдануы мүмкін болғанда, уәкілетті орган айқындайды.

Кедендік бақылаудағы тауарларды және олармен жасалатын кедендік операцияларды есепке алу

1. Кеден органдары кедендік бақылаудағы тауарларды және олармен жасалатын кедендік операцияларды есепке алуды жүргізеді.

Кедендік бақылаудағы тауарларды және олармен жасалатын кедендік операцияларды есепке алуға ақпараттық жүйелер мен ақпараттық коммуникациялық технологиялар пайдаланыла отырып, уәкілетті орган айқындаған тәртіппен жол беріледі.

2. Кедендік бақылаудағы тауарларды және олармен жасалатын кедендік операцияларды есепке алуды жүргізу тәртібі мен нысанын уәкілетті орган бекітеді.

Кедендік бақылауды жүргізу кезінде маманның қатысуы

1. Кедендік бақылауды жүргізу кезінде кеден органдары кеден органдарына жәрдем көрсету үшін, қажет болған жағдайда жекелеген әрекеттерді жасау үшін мұндай әрекеттердің нәтижесіне мүдделі емес, оның ішінде кедендік бақылаудың техникалық құралдарын қолдану кезінде қажет болатын арнайы білімдері мен дағдылары бар маманды тартуы мүмкін.

2. Кедендік бақылауды жүргізу кезінде маман ретінде тұлғаны тарту шарттық негізде жүзеге асырылады.

3. Маманның:

1) өзі қатысатын әрекеттерді жүзеге асыруға байланысты материалдармен танысуға;

2) өзі қатысқан әрекеттерді жасаудың нәтижелері бойынша ресімделетін құжаттармен танысуға және өзі жасаған әрекеттер бойынша мұндай құжаттарға енгізілуге жататын өтініштер немесе ескертулер жасауға құқығы бар.

4. Маман:

1) арнайы білімдер мен дағдыларды талап ететін әрекеттер жасауға қатысуға не осындай әрекеттерді жасауға, өзі жасап жатқан әрекеттер бойынша түсінік беруге;

2) осы тармақтың 1) тармақшасында көрсетілген әрекеттерді жасау фактісін, олардың мазмұны мен нәтижелерін өз қолымен куәландыруға міндетті.

5. Маман Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген жағдайларды қоспағанда, өзі алған мемлекеттік, коммерциялық, банктік, салықтық немесе заңмен қорғалатын өзге де құпияны (құпияларды) құрайтын ақпаратты, сондай-ақ басқа да құпия ақпаратты жария етпеуге, өзге де мақсаттарда пайдаланбауға, үшінші тұлғаларға бермеуге тиіс.

6. Егер кедендік бақылауды жүргізу барысында Еуразиялық экономикалық одақтың және (немесе) Қазақстан Республикасының кеден заңнамасын бұзушылықтар анықталса, кеден органдарының маманды тартуға байланысты туындаған шығыстары қызметіне және (немесе) тауарларына қатысты кедендік бақылау жүргізілетін тұлғаның қаражаты есебінен өтеледі. Өзге жағдайларда мұндай көрсетілетін қызметтерге ақы төлеу Қазақстан Республикасының бюджет заңнамасында айқындалған тәртіппен бюджет қаражаты есебінен жүзеге асырылады.

Кедендік бақылауды жүргізуге жәрдем көрсету үшін Қазақстан Республикасының басқа мемлекеттік органдарынан мамандар мен сарапшыларды тарту

1. Кеден органдары кедендік бақылауды жүргізуге жәрдем көрсету үшін Қазақстан Республикасының басқа мемлекеттік органдарынан мамандар мен сарапшыларды тартуға құқылы.

2. Қазақстан Республикасының басқа мемлекеттік органдарынан тартылатын мамандар мен сарапшылар мемлекеттік, коммерциялық, салықтық, банктік және заңмен қорғалатын өзге де құпияны (құпияларды) құрайтын мәліметтерді, сондай-ақ сыртқы экономикалық және кеден ісі саласындағы өзге де қызметке қатысушыларға қатысты құпия ақпаратты жария етпеуге тиіс.

3. Қазақстан Республикасының басқа мемлекеттік органдарынан мамандар мен сарапшыларды тартуға байланысты шығыстар, егер кеден органдарының тапсырмасы бойынша олар орындаған жұмыс олардың қызметтік міндеттерінің аясына кірмесе, осы Кодекстің [432-бабының](#) 6-тармағында айқындалатын тәртіппен өтеледі.

Кедендік бақылауды жүргізу үшін қажетті тауарлар мен көлік құралдарына қатысты жүк және өзге де операциялар

1. Кедендік бақылауды жүргізу кезінде кеден органының талап етуі бойынша декларант, уақытша сақтау қоймасының немесе кеден қоймасының иесі, кеден өкілі және (немесе) тауарларға қатысты өкілеттіктері бар өзге тұлға кедендік бақылауға жататын тауарларды тасымалдауды (тасуды), өлшеуді жүргізуге немесе өзге тәсілмен тауарлардың санын анықтауды қамтамасыз етуге, тиеуді, түсіруді, қайта тиеуді, олардың зақымданған қаптамасын жөндеуді, қаптамасын ашуды, орауды не қайта орауды, сондай-ақ осындай

тауарлар орналасқан (орналасуы мүмкін) үй-жайларды, ыдыстарды және өзге де орындарды ашуды жүргізуге міндетті.

2. Тасымалдаушы өзі тасымалдайтын (таситын) тауарларға және осындай тауарларды тасымалдау (тасу) жүзеге асырылатын көлік құралдарына қатысты жүк және өзге де операциялардың жасалуына ықпал етуге міндетті.

3. Тауарлар мен көлік құралдарына қатысты жүк және өзге де операциялар кеден органы үшін қандай да бір шығыстарға алып келмеуге тиіс.

Кедендік байқау

Кеден органдарының лауазымды адамдары тауарларға, оның ішінде кедендік бақылау объектілері болып табылатын көлік құралдарына және оларға қатысты жүк және өзге де операциялардың жасалуына, сондай-ақ Еуразиялық экономикалық одақтың кедендік шекарасы арқылы өтетін және халықаралық әуежайдың кедендік бақылау аймағында немесе транзиттік аймағында болатын жеке тұлғаларға тікелей немесе жанама түрде, оның ішінде техникалық құралдарды пайдалана отырып байқауды жүзеге асыруға құқылы.

Тауарларды есепке алу жүйесінің болуын және тауарлардың есепке алынуын жүргізуді тексеру

1. Кеден органдары осы Кодексте және (немесе) Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген талаптардың сақталуын қамтамасыз ету мақсатында:

1) уәкілетті экономикалық операторлар тізіліміне, кеден ісі саласындағы қызметті жүзеге асыратын тұлғалар тізіліміне енгізілуге үміткер тұлғаларда және осындай тізілімдерге енгізілген тұлғаларда тауарларды есепке алудың белгіленген талаптарға сәйкес келетін жүйесінің болуын;

2) кеден ісі саласындағы қызметті жүзеге асыратын тұлғалардың, уәкілетті экономикалық операторлардың және тауарлардың есепке алынуын жүргізуді көздейтін кедендік рәсімдермен орналастырылған тауарларды иеленетін және (немесе) пайдаланатын тұлғалардың тауарларды есепке алуды жүргізуін тексереді.

2. Тауарларды есепке алудың белгіленген талаптарға сәйкес келетін жүйесінің болуын тексеру және тауарларды есепке алуды жүргізу тәртібін уәкілетті орган айқындайды.

Электрондық кедендік алып жүру

Спутниктік навигацияның техникалық құралдарын қолдана отырып, жанама түрде көзге көрінетіндей алып жүруді пайдалану арқылы кедендік транзиттің кедендік рәсімінің сақталуын қамтамасыз ету мақсатында жүзеге асырылатын, тауарларды кедендік транзиттің кедендік рәсіміне сәйкес тасымалдайтын көлік құралдарын алып жүру электрондық кедендік алып жүру болып табылады.

Электрондық кедендік алып жүру тәуекелдерді басқару жүйесінде айқындалатын жағдайларда жүзеге асырылады.

2. Электрондық кедендік алып жүру:

1) Қазақстан Республикасының аумағына келу орнындағы кеден органынан Қазақстан Республикасының аумағынан кету орнындағы кеден органына дейін;

2) Қазақстан Республикасының аумағына келу орнындағы кеден органынан Қазақстан Республикасының аумағындағы ішкі кеден органына дейін;

3) Қазақстан Республикасының аумағындағы ішкі кеден органынан Қазақстан Республикасының аумағынан кету орнындағы кеден органына дейін;

4) Қазақстан Республикасының аумағындағы бір ішкі кеден органынан екінші кеден органына дейін кедендік транзиттің кедендік рәсіміне сәйкес өткізілетін шетелдік тауарларға қатысты қолданылады.

3. Электрондық кедендік алып жүру байланыс арналары бойынша дабыл беру арқылы көлік құралының орналасқан жерін айқындауға мүмкіндік беретін спутниктік навигация жүйесінің техникалық жабдығы орнатылған көлік құралын өткізуді бақылау жолымен жүзеге асырылады.

4. Кедендік транзиттің кедендік рәсімімен орналастырылатын (орналастырылған) шетелдік тауарларға қатысты кедендік әкелу баждарын, салықтарды, арнайы, демпингке қарсы, өтемақы баждарын төлеу бойынша міндеттің туындауы мен тоқтатылуы осы Кодекстің [233-бабына](#) сәйкес айқындалады.

5. Кеден органы электрондық кедендік алып жүруді қолдану туралы шешімді қабылдаған жағдайда, кеден органы тасымалдаушыға мұндай шешімнің қабылданғаны туралы хабарлайды және электрондық кедендік алып жүруді мұндай шешім қабылданған кезден бастап жиырма төрт сағаттан кешіктірмей қолданады.

6. Көлік құралдарын электрондық кедендік алып жүруді қолдану тәртібін уәкілетті орган айқындайды.